

Šalies gyventojų nuomonės dėl genetiškai modifikuotų organizmų tyrimas

užsakovas:

vykdytojas: spinter tyrimai

Kovas, 2009

metodologija

Tyrimo metodologija

Viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovė “Spinter tyrimai” 2009 metų vasario 26 – kovo 10 dienomis atliko Lietuvos gyventojų tyrimą Omnibus metodu.

- ☐ Tyrimo tikslas

Išsiaiškinti šalies gyventojų nuostatas genetiškai modifikuotų organizmų atžvilgiu.

- ☐ Tyrimo metodas

Apklausa – *standartizuotas betarpiškas interviu*, naudojant standartizuotą su Užsakovu suderintą klausimyną. Standartizuotą interviu atlieka profesionalus apklausėjas. Jis veda pokalbį su respondentu pagal parengtus klausimus, atsakymus fiksuodamas klausimyne.

- ☐ Tyrimo lokacija

Visa šalies teritorija. Iš viso 95 atrankiniai taškai, išdėstyti taip, kad reprezentuotų visus šalies regionus.

- ☐ Tikslinė grupė

Šalies gyventojai nuo 18 iki 75 metų amžiaus.

- ☐ Tyrimo imtis

Tyrimo metu buvo apklausti 1006 respondentai.

- ☐ Atranka

Tyrimė naudotas *daugiapakopės stratifikuotos tikimybinės* atrankos metodas. Šis atrankos metodas užtikrina duomenų reprezentatyvumą, t. y. kiekvienas šalies namų ūkis turi vienodas galimybes būti apklaustu ir atrankinė visuma pagal tikslinius kriterijus atitinka generalinę visumą. Tyrimo rezultatai reprezentuoja šalies gyventojų nuo 18 iki 75 metų nuomones ir vertinimus.

- ☐ Duomenų analizė

Duomenų analizė buvo atliekama, naudojant SPSS/PC programinę įrangą.

Ataskaitoje pateikiami bendrieji atsakymų pasiskirstymai (procentai), ir pasiskirstymai pagal socialines-demografines charakteristikas (Žr. Priedus).

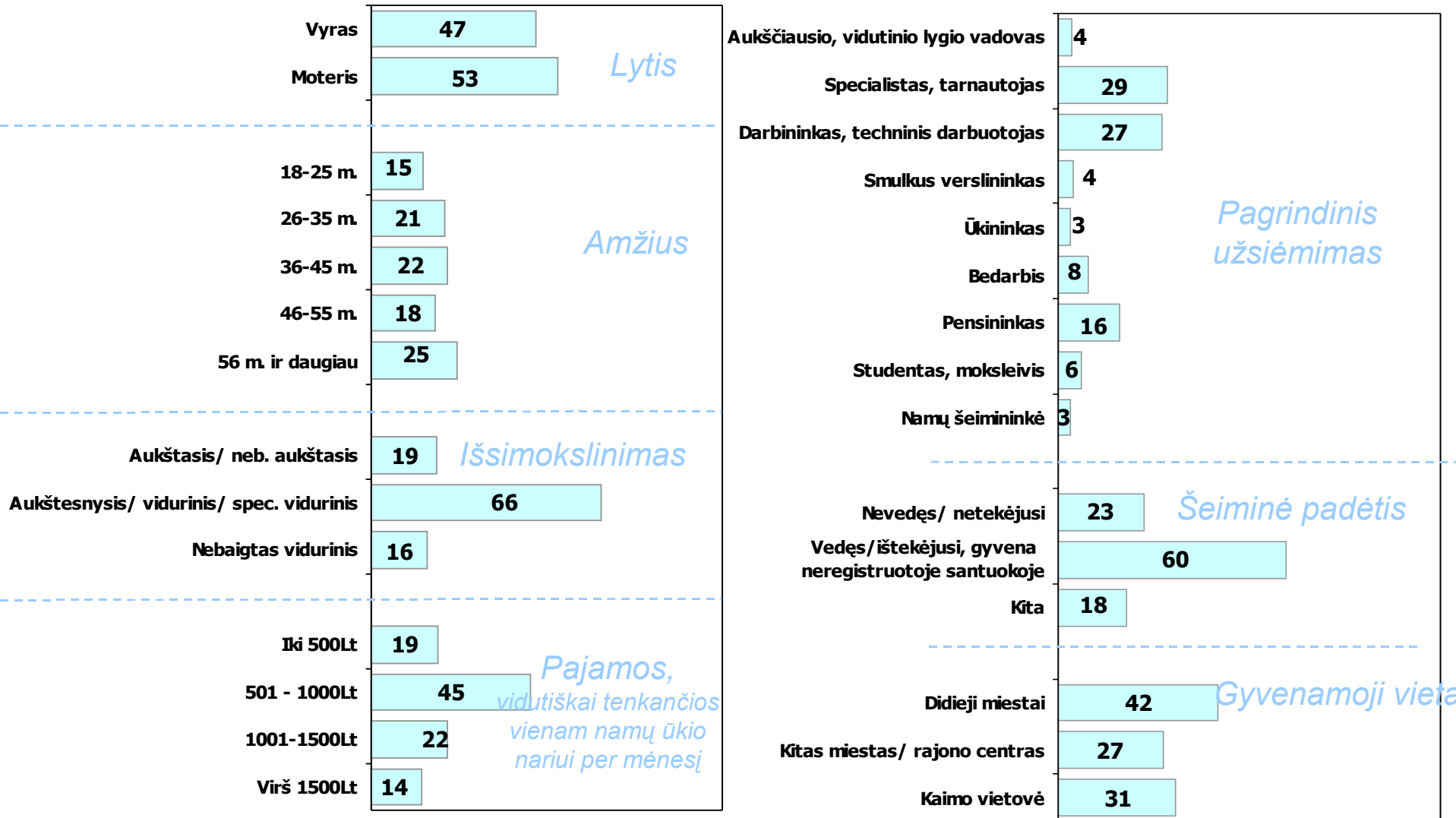
Statistinė paklaida

Atrankiniuose kiekybiniuose tyrimuose visada išlieka statistinės paklaidos tikimybė, į kurią būtina atsižvelgti interpretuojant duomenis. Pvz.: Jeigu apklausus 1006 respondentus gavome, kad 50,7 proc. apklaustųjų išreiškė neigiamą nuomonę dėl genetiškai modifikuotų organizmų, tai yra 95 proc. tikimybė, kad tikroji reikšmė yra tarp 47,6 ir 53,8 proc.

Įverčio tikslumas mažėja, mažėjant analizuojamų atsakymų skaičiui. Toliau pateikiama lentelė padedanti įvertinti statistinę paklaidą.

	%	%	%	%	%	%	%	%	%
	3	5	10	15	20	25	30	40	50
	97	95	90	85	80	75	70	60	50
N									
100	3.4	4.4	6.0	7.1	8.0	8.7	9.2	9.8	10
200	2.4	3.1	4.2	5.0	5.7	6.1	6.5	6.9	7.1
300	2.0	2.5	3.5	4.1	4.6	5.0	5.3	5.7	5.8
400	1.7	2.2	3.0	3.6	4.1	4.3	4.6	4.9	5.0
500	1.5	1.9	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.4	4.5
750	1.2	1.6	2.2	2.6	2.9	3.2	3.3	3.6	3.7
1000	1.1	1.4	1.9	2.3	2.5	2.7	2.9	3.1	3.1

Respondentų socialinės-demografinės charakteristikos

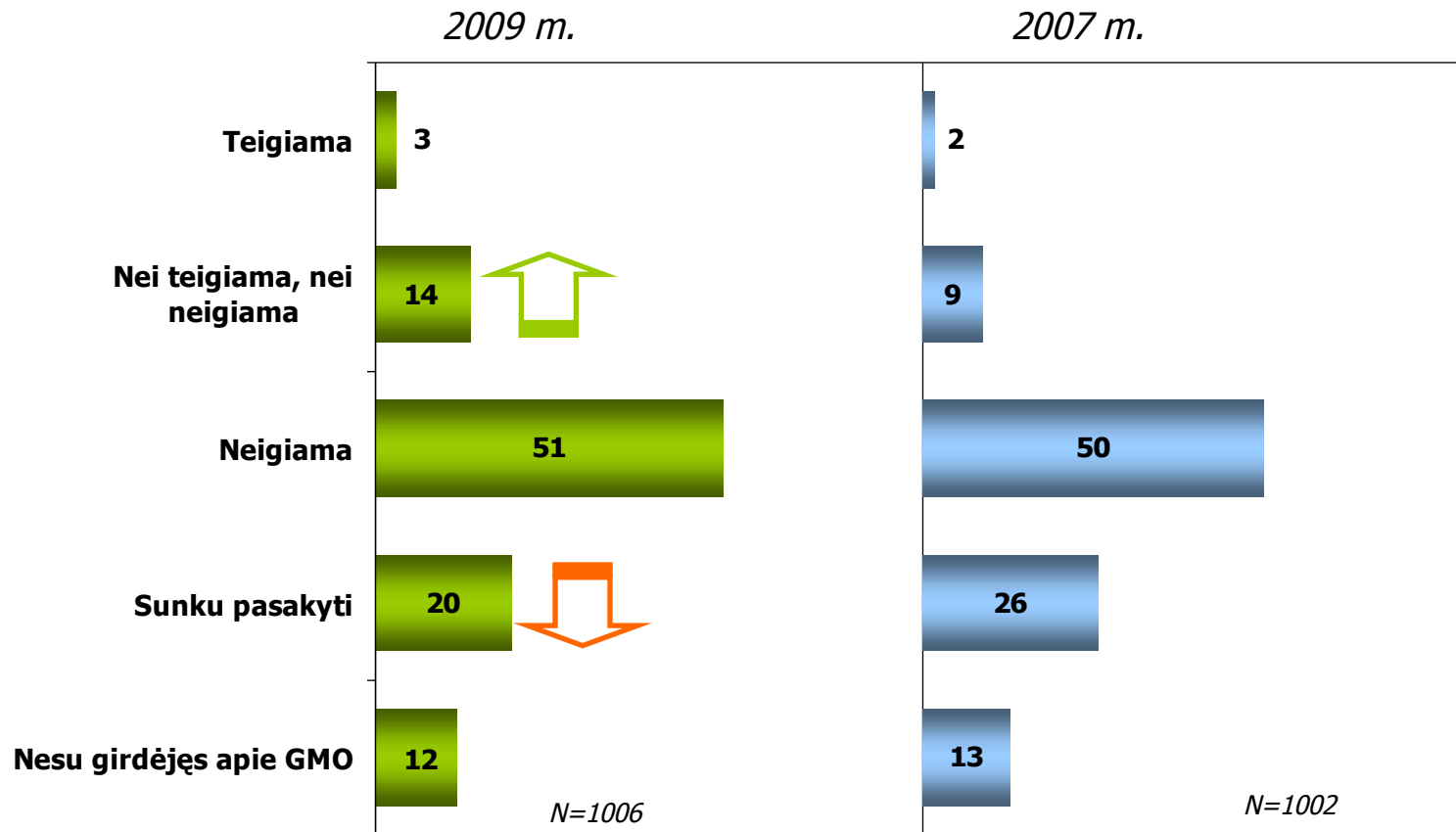

tyrimo rezultatai

Nuomonė apie GMO (%)

Kokia Jūsų nuomonė apie genetiškai modifikuotus organizmus (GMO)?

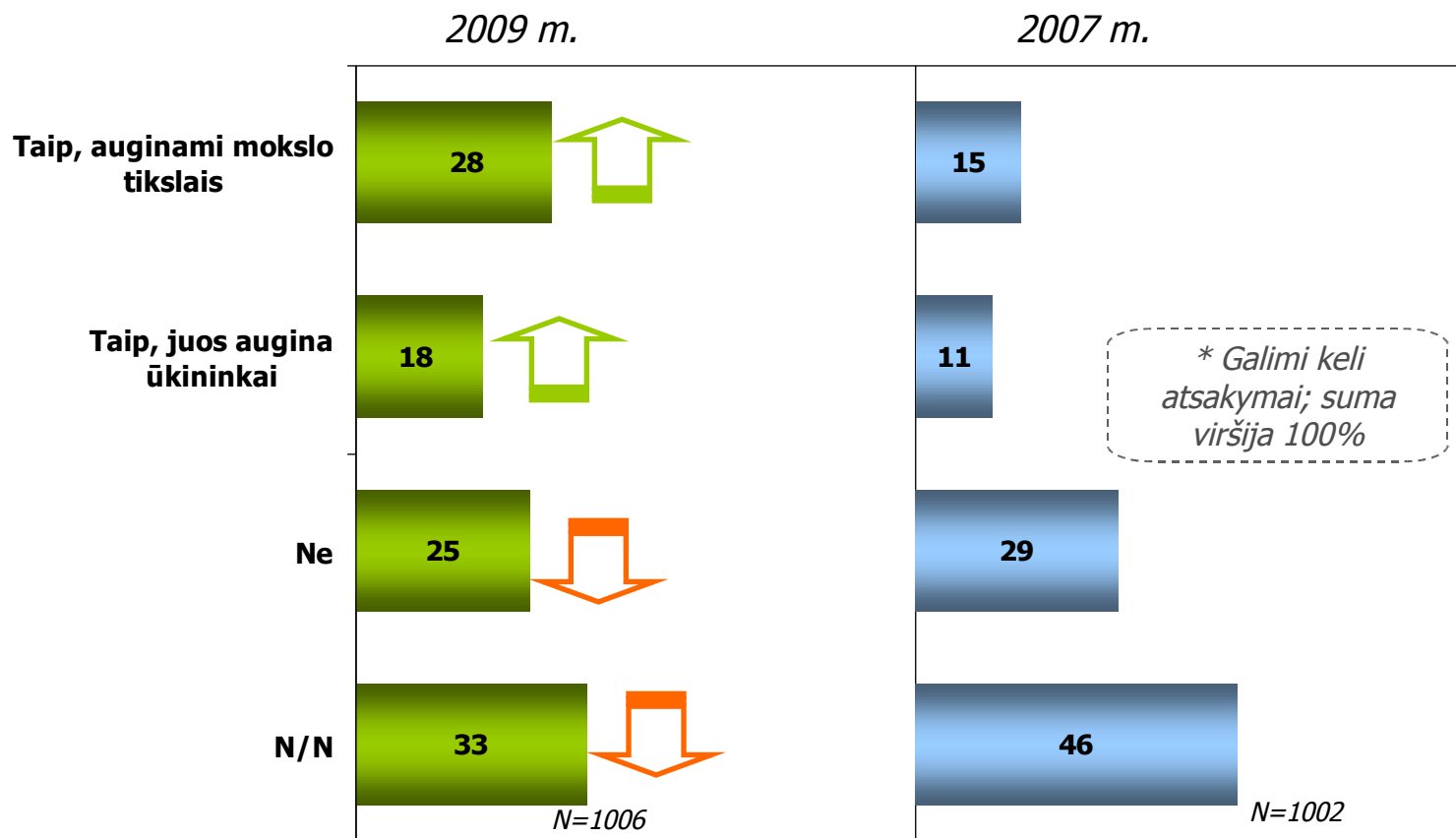
Nuomonę apie GMO dažniau išreiškė didžiųjų miestų gyventojai.

Neutralios nuostatos dažniau laikosi 26-55m. amžiaus respondentai.

Neigiamos – aukščiausio išsimokslinimo apklaustieji.

Nuomonė apie GM augalų auginimą Lietuvoje (%)

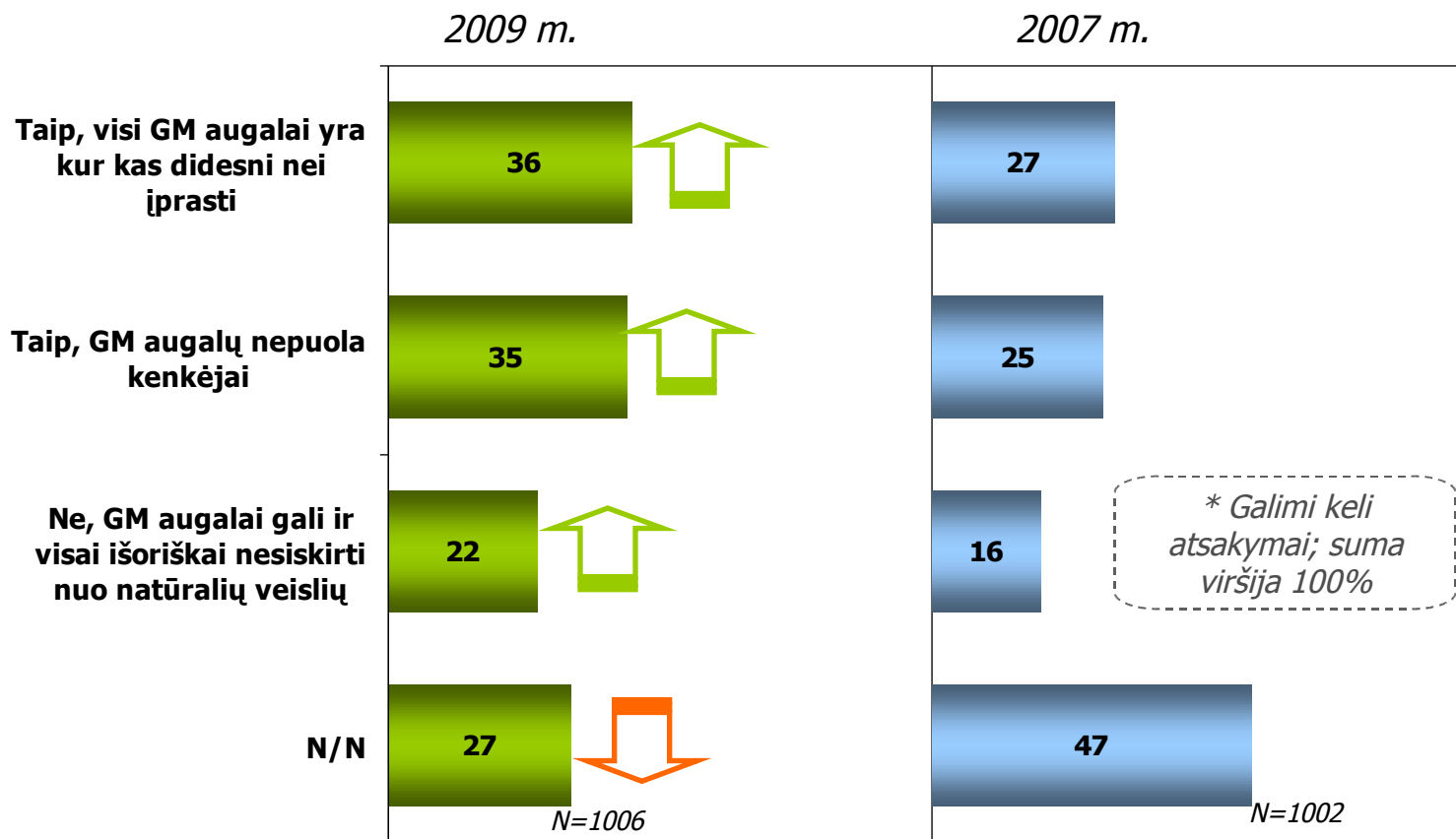
Ar, Jūsų nuomone, Lietuvoje yra auginami genetiškai modifikuoti (GM) augalai?

Moterys bei aukščiausio išsimokslinimo atstovai dažniau nurodė, jog Lietuvoje GM augalai auginami mokslo tikslais.

Skirtumų tarp GM ir paprastų augalų suvokimas (%)

Ar, Jūsų nuomone, GM augalai skiriasi nuo įprastų augalų?

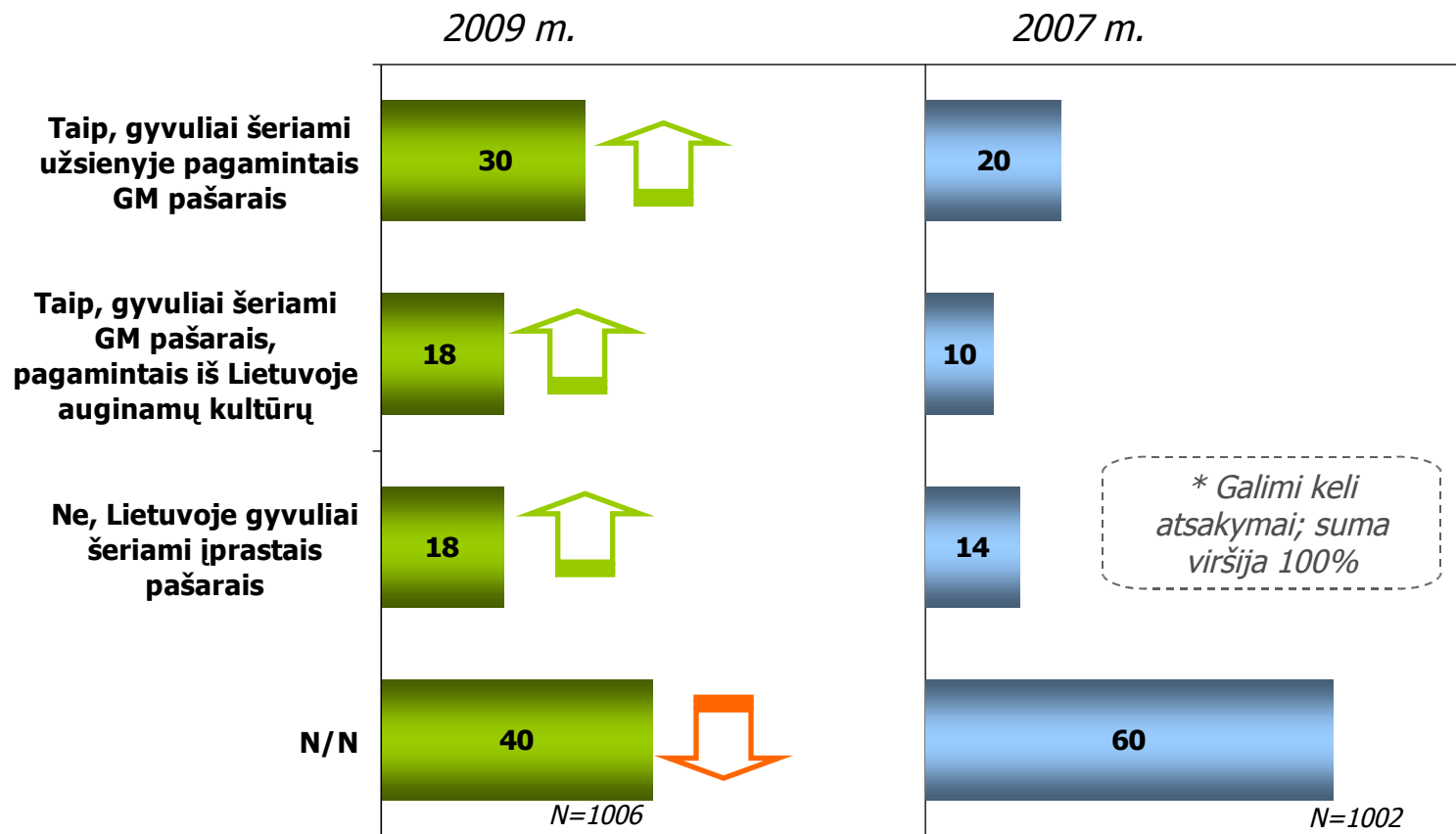

Šiuo klausimu apskritai savo nuomonę dažniau išreiškė aukštesnio išsimokslinimo apklaustieji.

Teigiama į klausimą dažniau atsakė miestų gyventojai.

Nuomonė apie gyvulių šėrimą GM pašarais (%)

Ar, Jūsų nuomone, Lietuvoje gyvuliai šeriami GM pašarais?

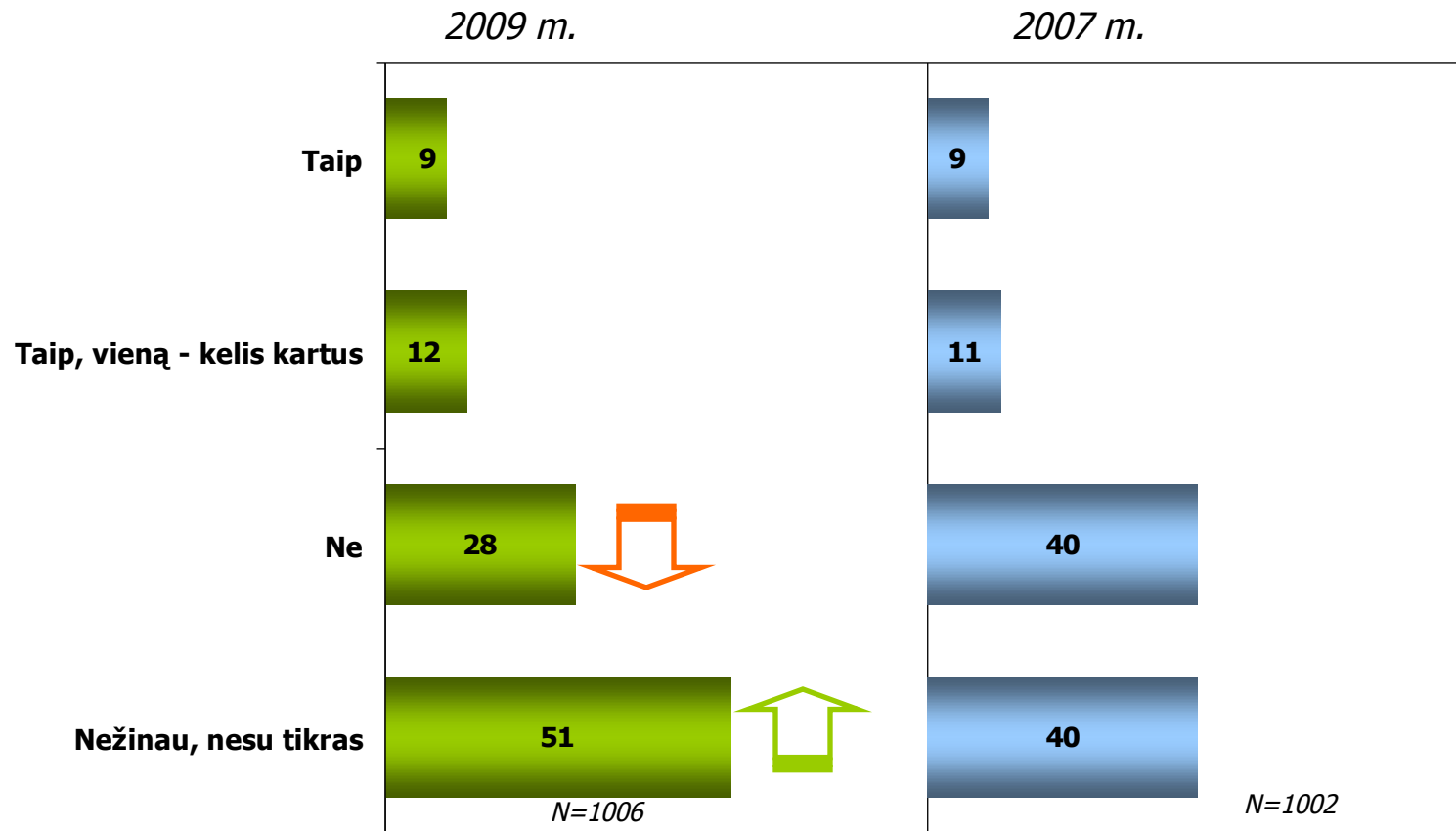

Teigiamai į šį klausimą dažniau atsakė aukštesnio išsimokslinimo apklaustieji.

Miestų gyventojai dažniau teigė, jog gyvuliai šeriami tik iš Lietuvoje GM auginamų kultūrų pagamintais pašarais.

GM maisto produktų vartojimas (%)

Ar perkate ir vartojate GM maisto produktus?

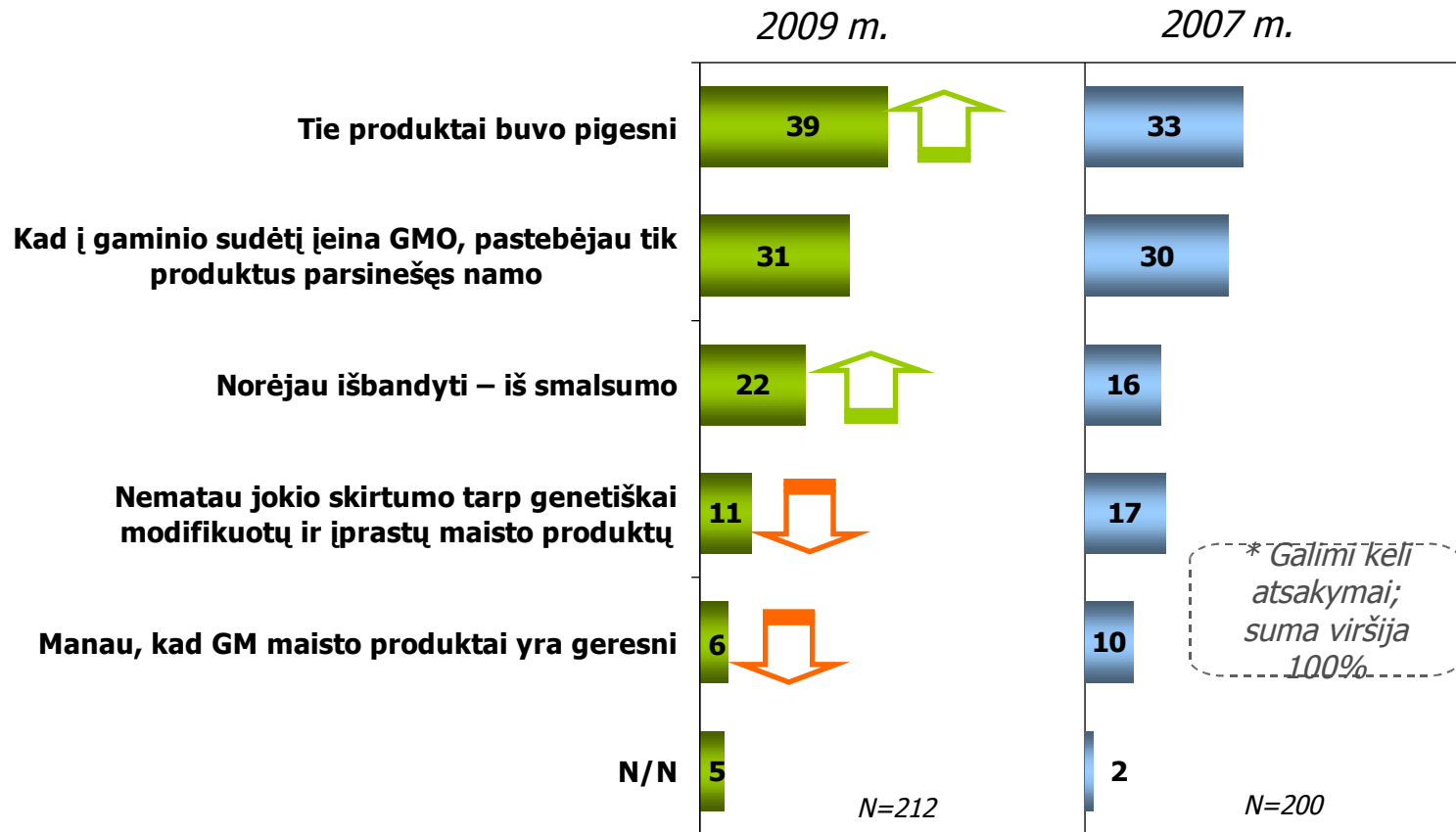

Moterys dažniau rinkosi teigiamą arba neigiamą atsakymą, tuo tarpu vyrai dažniau nurodė nežinantys.

Aukščiausio išsimokslinimo atstovai dažniau teigė, jog yra pirkę ir vartoję GM maisto produktų vieną – kelis kartus.

GM maisto produktų pasirinkimo motyvai (%)

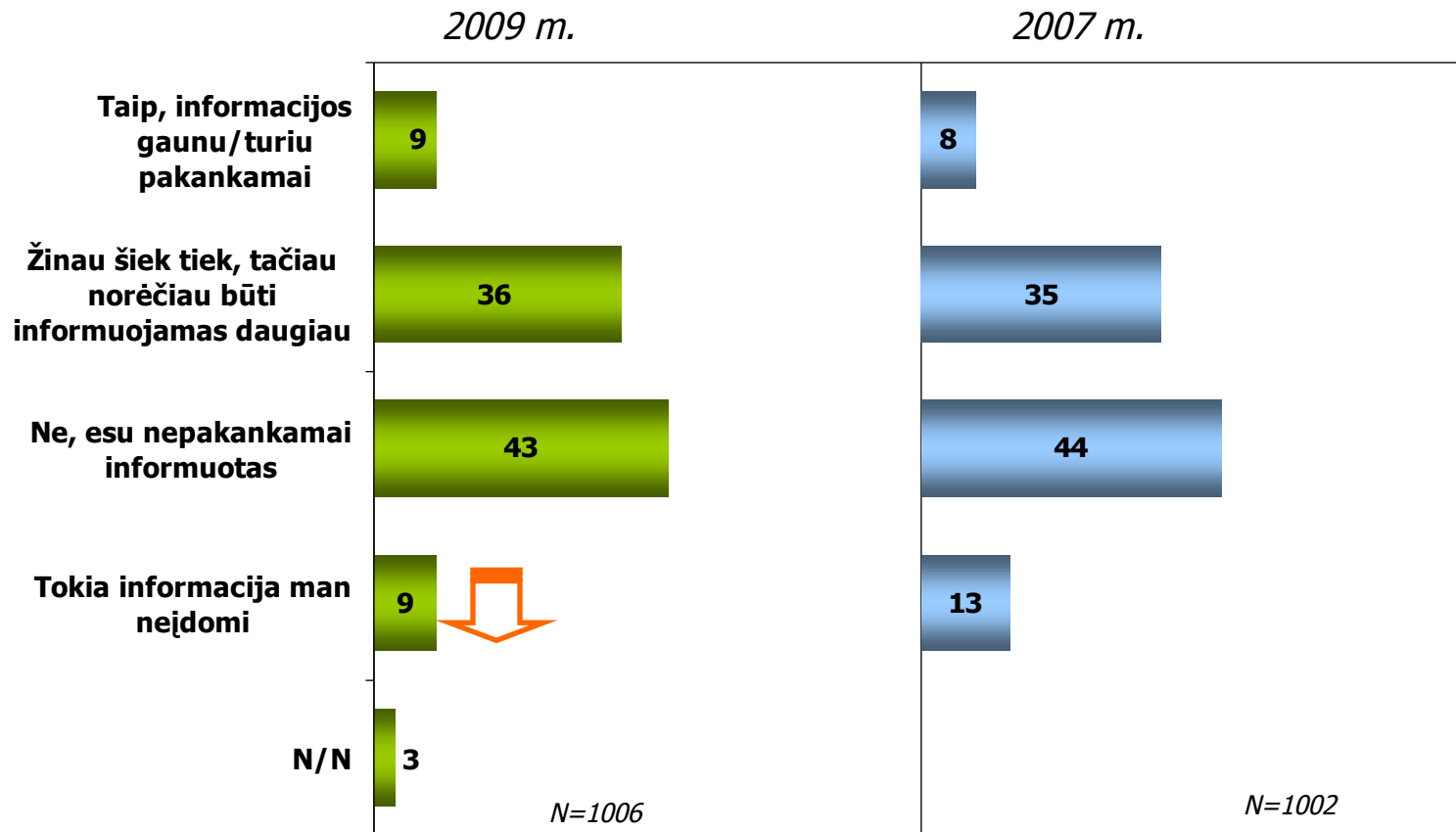
Kokie buvo Jūsų pasirinkimo motyvai?

Didžiųjų miestų gyventojai dažniau nurodė, jog tik produktus parsinešę namo pastebėjo, jog į gaminio sudėtį įeina GMO.

Žinių apie GMO ir GM produktus pakankamumas (%)

Ar manote, kad pakankamai žinote apie genetiškai modifikuotus organizmus ir genetiškai modifikuotus produktus?

Turintys bent šiek tiek informacijos dažniau teigė aukštesnio išsimokslinimo respondentai.

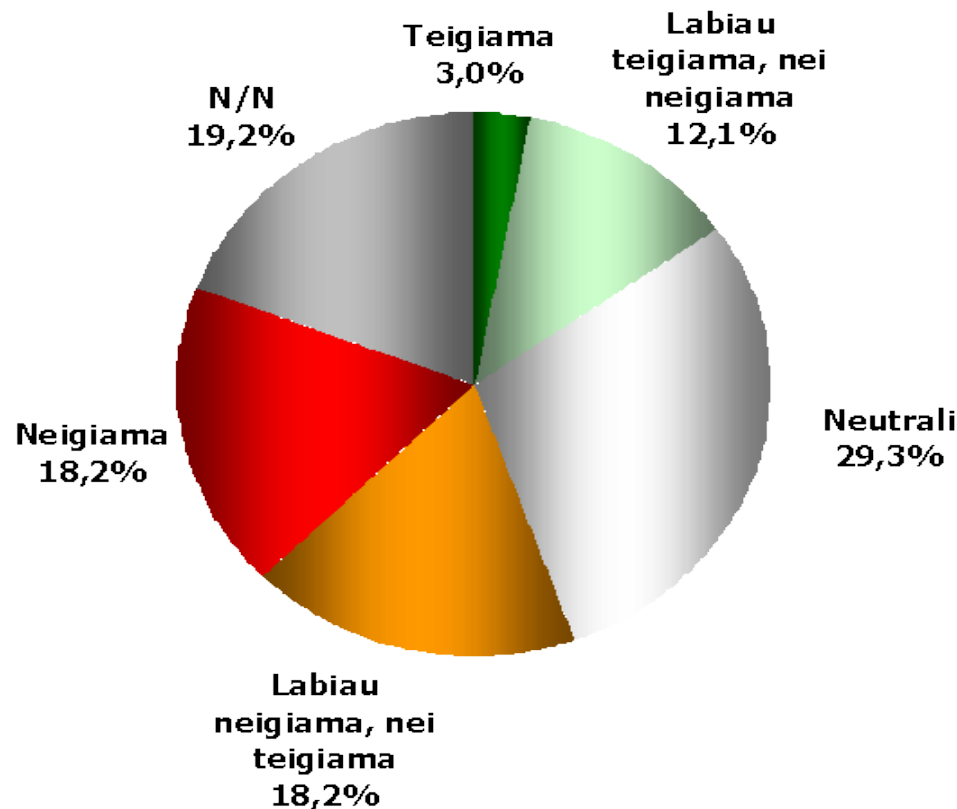
Mažesnių miestų bei kaimo vietovių gyventojai dažniau išreiškė poreikį šiuo klausimu.

Vyraujančios informacijos apie GMO Lietuvos žiniasklaidoje vertinimas (%)

Kokio pobūdžio, Jūsų nuomone, informacija apie genetiškai modifikuotus organizmus vyrauja Lietuvos žiniasklaidoje?

N=1006

2009 m.

Neutraliai žiniasklaidoje pateikiamą informaciją dažniau apibūdino didmiesčių atstovai.

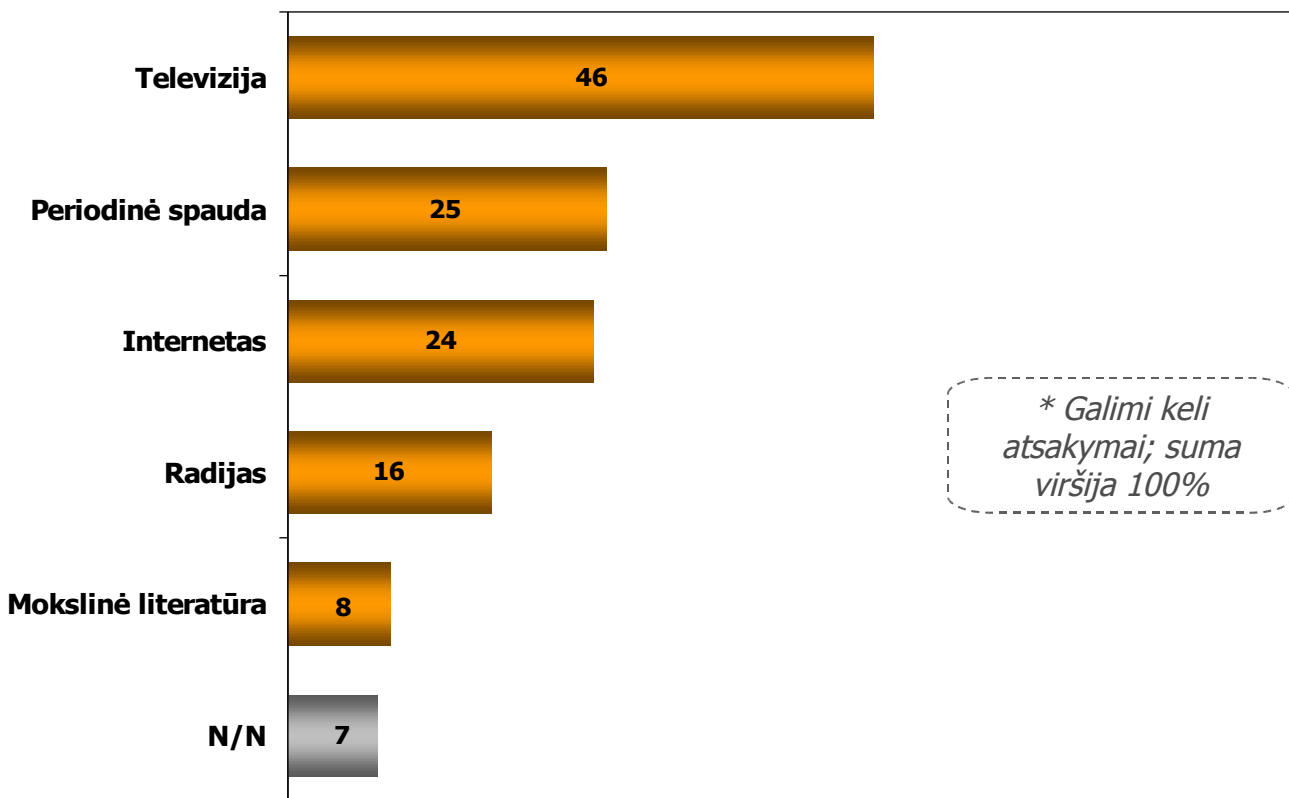
Labiau neigiamai – mažesnių miestų ir kaimo vietovių gyventojai.

Informacijos apie GMO šaltiniai (%)

Iš kurių visuomenės informavimo šaltinių dažniausiai gaunate informaciją apie genetiškai modifikuotus organizmus?

N=1006

2009 m.

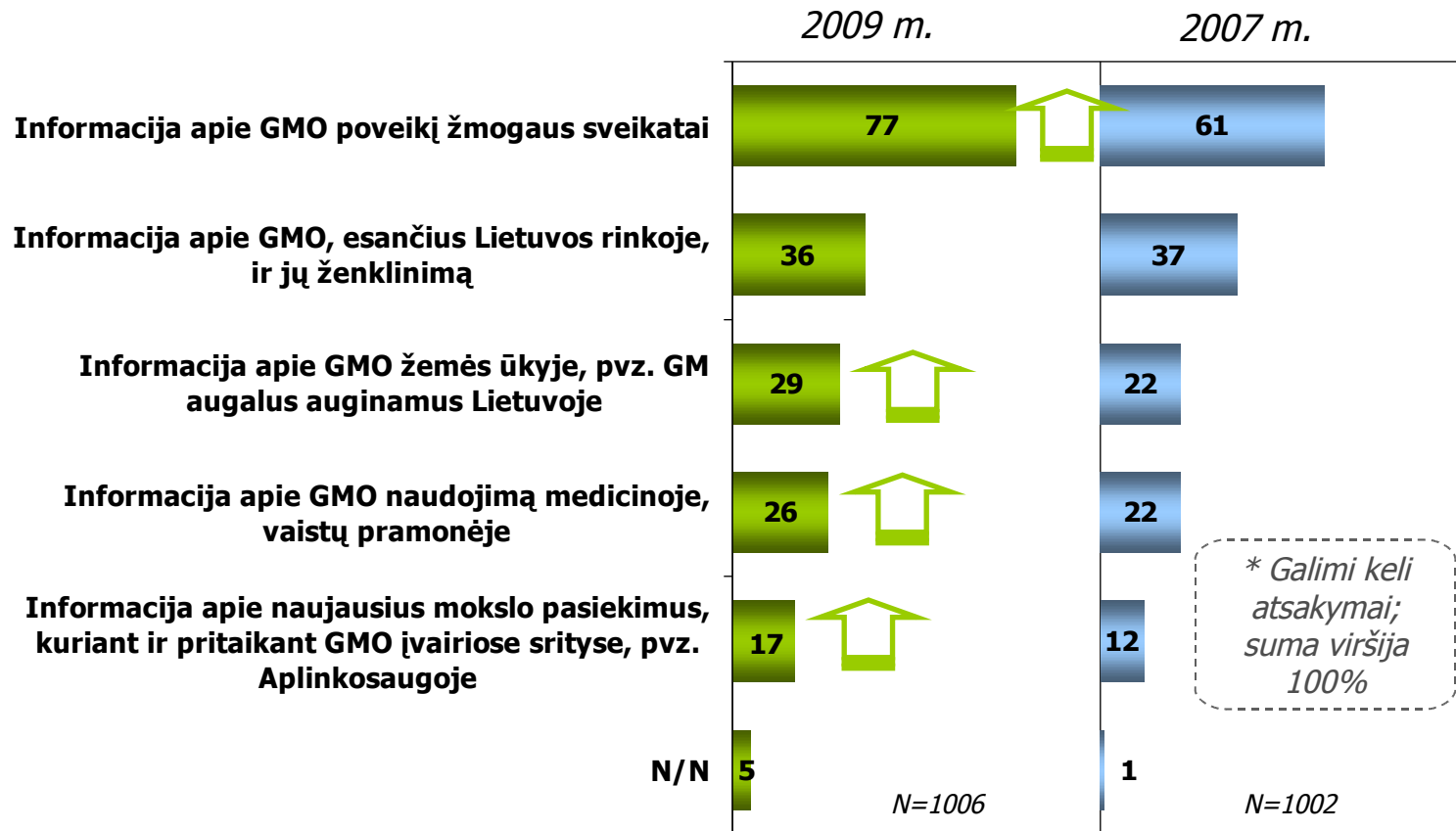
Televiziją dažniau paminėjo žemesnio išsimokslinimo respondentai, mažesnių miestų gyventojai bei mažiausių pajamų grupės atstovai.

Internetą – 18-35m. amžiaus grupės apklaustieji, aukščiausio išsimokslinimo, didmiesčių gyventojai.

Radiją – kaimo vietovėse apklausti respondentai.

Aktualiausia informacija apie GMO (%)

Kokio pobūdžio informacija apie genetiškai modifikuotus organizmus, Jūsų nuomone, būtų aktualiausia?

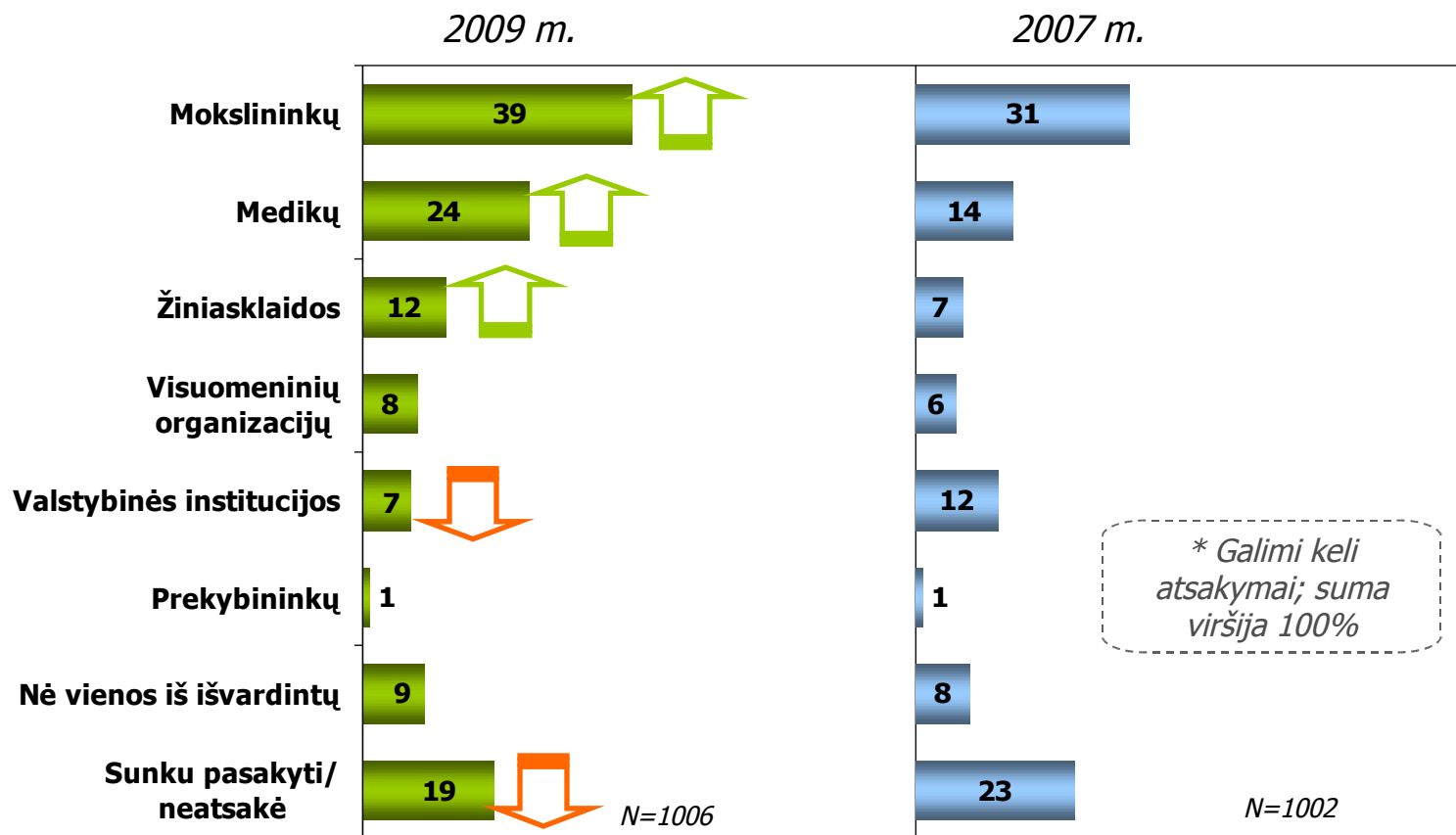
Informacijos apie GMO poveikį žmogaus sveikatai dažniau pageidavo rajonų centrų gyventojai.

Apie GMO, esančius Lietuvos rinkoje, ir jų ženklinimą – aukščiausio išsimokslinimo atstovai, kaimo vietovių gyventojai.

Apie GMO naudojimą medicinoje, vaistų pramonėje – didmiesčių gyventojai.

Patikimiausi informacijos apie GMO šaltiniai (%)

Kieno teikiama informacija apie GMO labiausiai pasitikite?

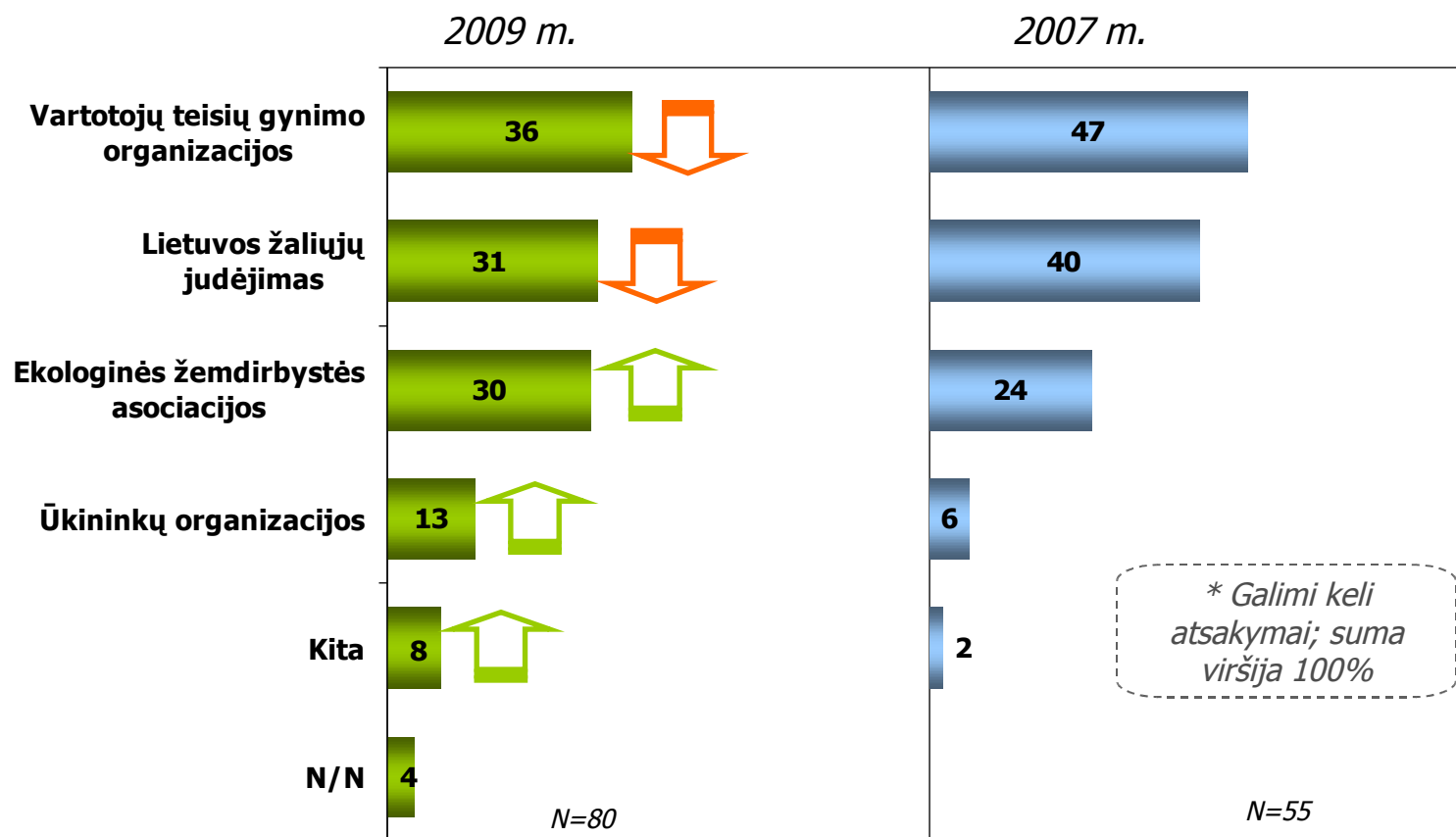

Mokslininkais pasitikėjimą dažniau išreiškė moterys ir miestiečiai.

Medikais ir visuomeninėmis organizacijomis – didžiųjų miestų gyventojai.

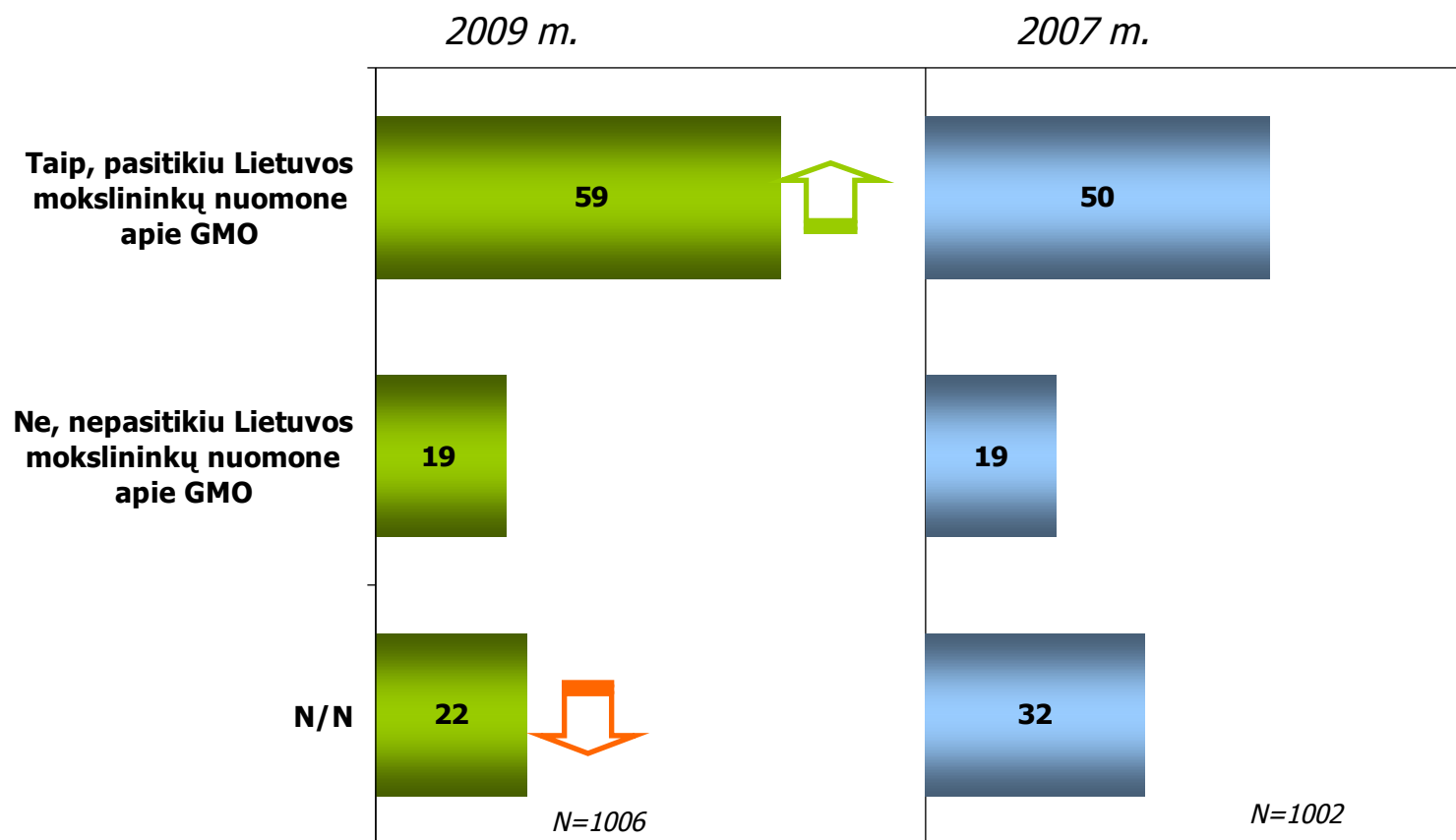
Pasitikėjimas visuomeninėmis organizacijomis (%)

Jei labiausiai pasitikite visuomeninėmis organizacijomis, kokiomis?

Pasitikėjimas Lietuvos mokslininkų nuomone apie GMO (%)

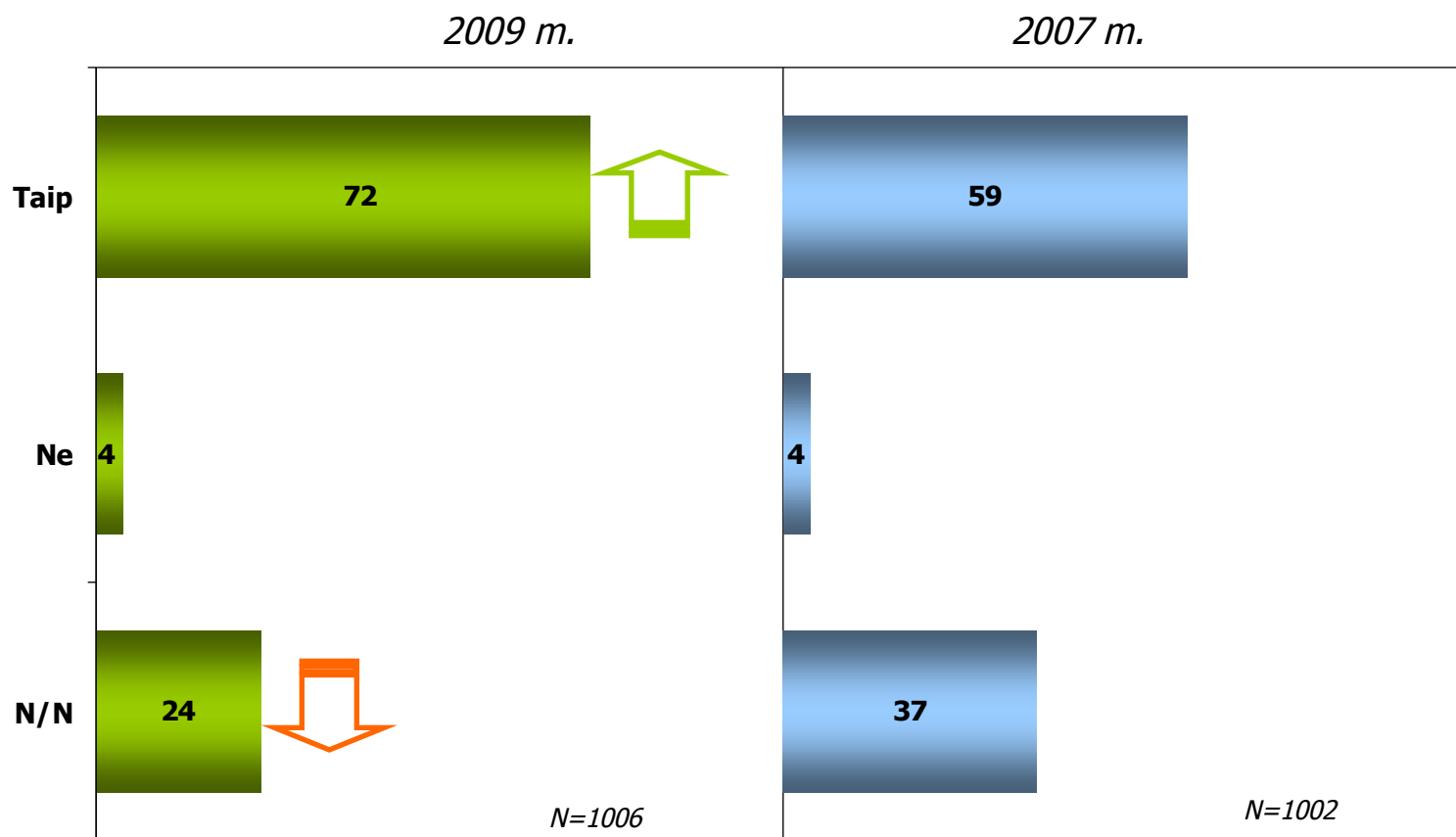
Ar Jūs pasitikite Lietuvos mokslininkų nuomone apie GMO?

Pasitikėjimą Lietuvos mokslininkų nuomone dažniau išreiškė moterys, vidutinių pajamų grupės atstovai ir mažesnių miestų gyventojai.

Nuomonė apie GM produktų poveikį sveikatai (%)

Ar, Jūsų nuomone, genetiškai modifikuoti (GM) produktai gali turėti poveikį žmogaus sveikatai?

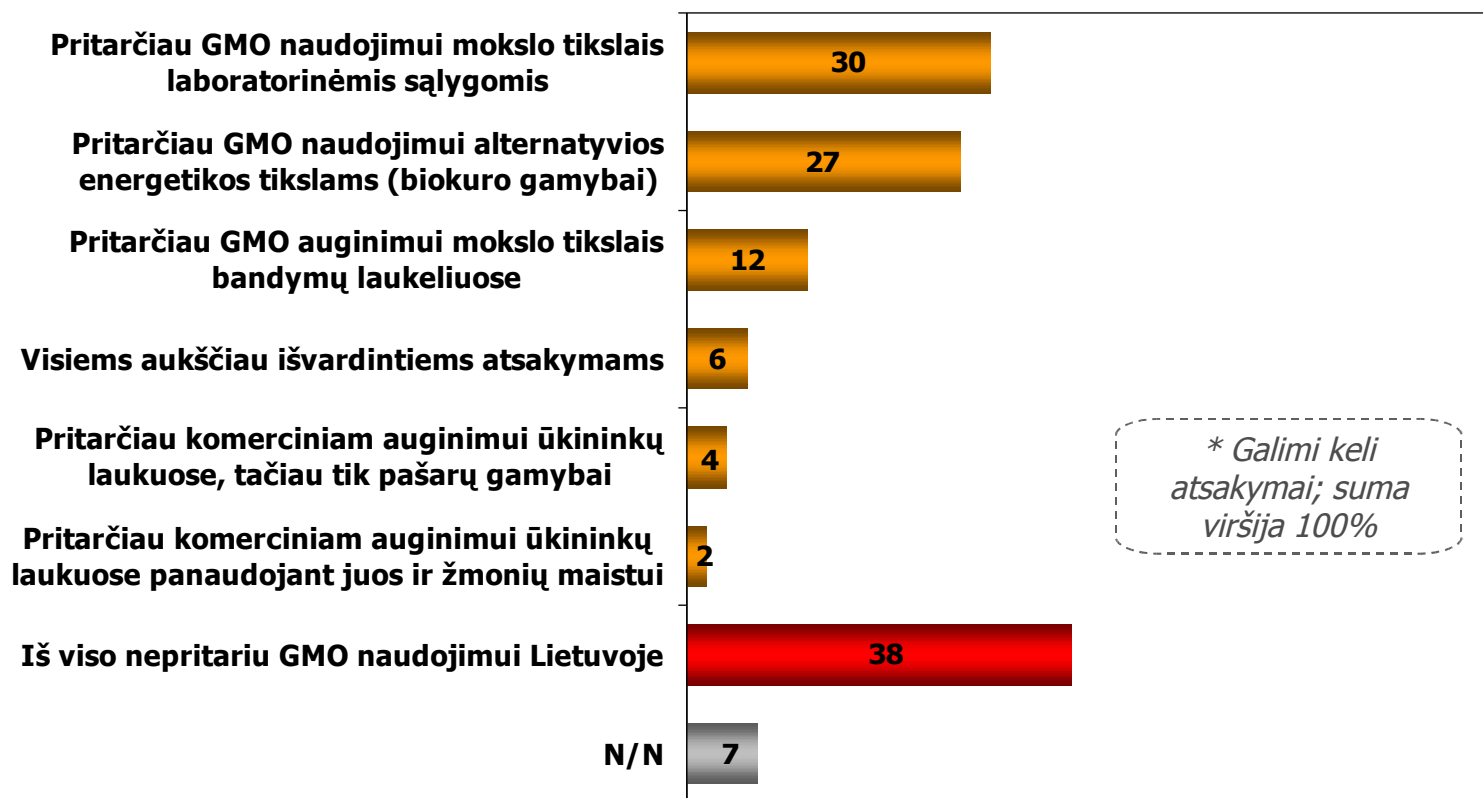
Teigiamai į šį klausimą dažniau atsakė miestiečiai.

Pritarimas politinėms pozicijoms dėl GMO naudojimo Lietuvoje (%)

Kokiai politinei pozicijai dėl genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) naudojimo Lietuvoje pritartumėte?

N=1006

2009 m.

GMO naudojimui mokslo tikslais laboratorinėmis sąlygomis dažniau pritartų mažesnių miestų gyventojai.

GMO naudojimui alternatyvios energetikos tikslams dažniau pritartų aukščiausių pajamų atstovai.

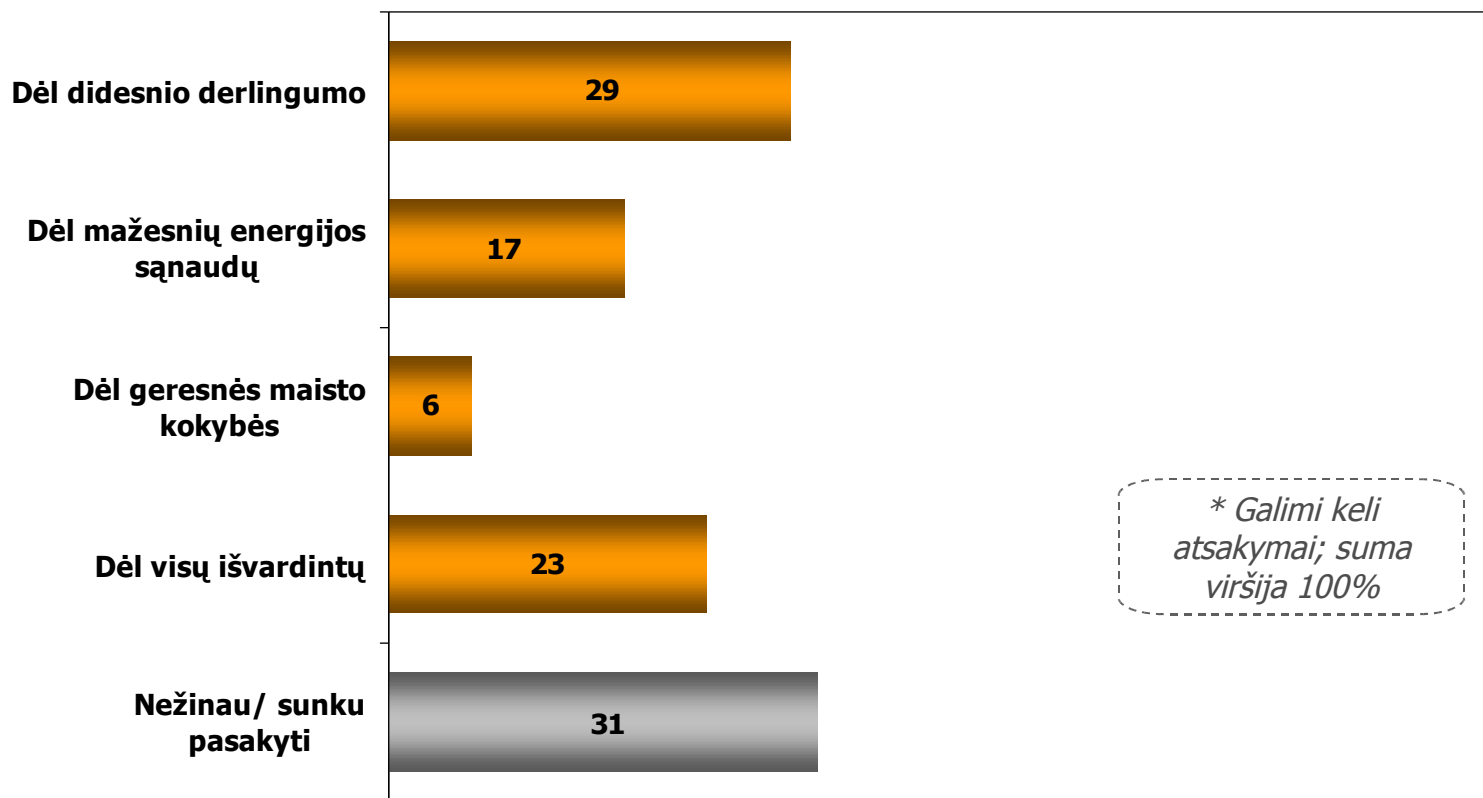
GMO auginimui mokslo tikslais bandymų laukeliuose – aukščiausio išsimokslinimo respondentai ir mažesnių miestų atstovai.

GM augalų pasėlių plotų didėjimo priežasčių suvokimas (%)

Dėl kokių priežasčių, Jūsų nuomone, pasauliniu mastu kasmet stebimas GM augalų pasėlių plotų didėjimas 12 proc.?

N=1006

2009 m.

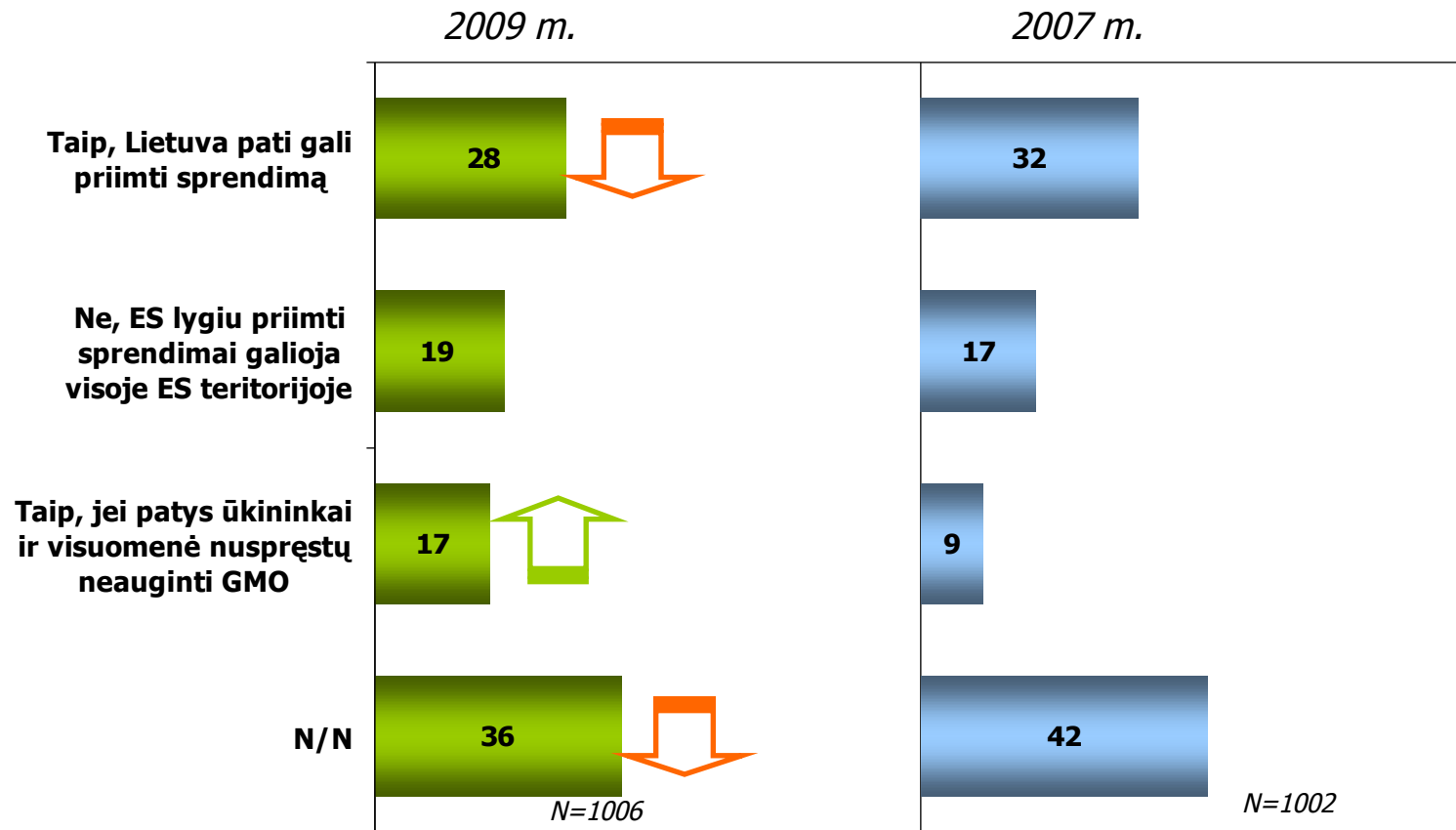
Didesnį derlingumą kaip priežastį GM augalų pasėlių plotų didėjimui dažniau nurodė aukščiausio išsimokslinimo respondentai, didmiesčių gyventojai.

Mažesnes energijos sąnaudas – kaimo vietovių gyventojai.

Visoms išvardintoms priežastims dažniau pritarė vyrai, žemesnio išsimokslinimo ir mažesnių pajamų atstovai bei didžiųjų miestų gyventojai.

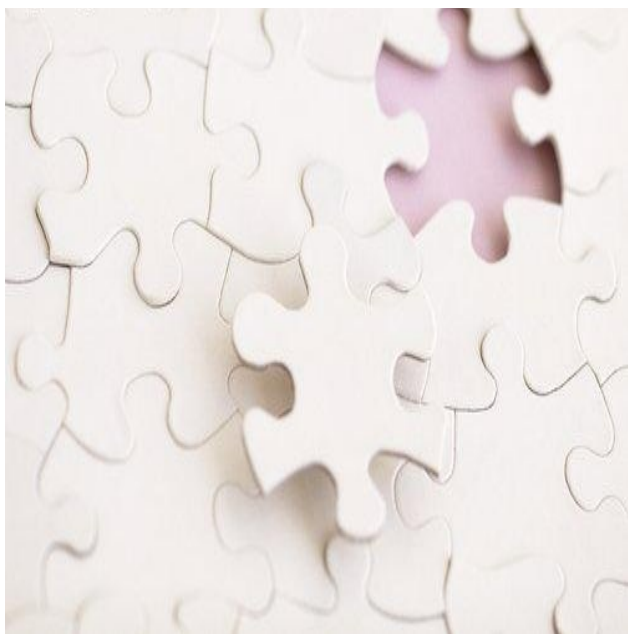
Lietuvos galimybių atsisakyti naudoti ir auginti Europos Sąjungoje įteisintus GMO suvokimas (%)

Ar, Jūsų nuomone, Lietuva galėtų atsisakyti naudoti ir auginti Europos Sąjungoje įteisintus GMO?

Mažesnių miestų bei kaimo vietovių gyventojai dažniau linkę manyti, jog Lietuva gali pati priimti sprendimą šiuo klausimu.

Vyrai dažniau neigė tokią galimybę.

apibendrinimas

Apibendrinimas

- Tyrimo rezultatų palyginimas su 2007m. duomenimis rodo, jog genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) tema visuomenėje populiarėja - mažėja dalis respondentų, neturinčių nuomonės įvairiais klausimais, susijusiais su GM produktų skvarba Lietuvoje (pvz., ar šalyje auginami GM augalai, ar jie skiriasi nuo įprastų augalų, ar gyvuliai šeriami GM pašarais ir pan.), ar apskritai neturinčių pozicijos šia tema. Taip pat ryškėja vartotojų abejonės, ar jie nėra pirkę ir vartoję GM maisto produktų (2007m. išreikšta tvirtesnė neigiama pozicija).
- Vis dėlto respondentų nuomonių sklaida ir pokyčiai rodo, jog nuostatos GMO atžvilgiu visuomenėje dar nėra išsikristalizavusios ir "išsisluoksniavusios". Nors daugėja tikinčių GMO poveikiu sveikatai ir vyrauja neigiamos nuostatos tiek bendrai dėl GMO, tiek dėl GMO naudojimo Lietuvoje, šis rezultatas sietinas labiau su nepakankamu žinių kiekiu ir nepasitikėjimu tuo, kas nepažįstama, nei su racionaliai pagrįstu reiškinių vertinimu. Šią prielaidą patvirtina ir pastebimas neutralią poziciją išreiškusių respondentų dalies didėjimas bei skirtingų socialinių-demografinių tyrimo dalyvių grupių nuomonių nenuoseklumas (tiek tyrimo viduje, tiek lyginant su 2007 m. rezultatais).

Apibendrinimas

- ❑ Patys gyventojai taip pat yra linkę sutikti, jog jie nėra pakankamai informuoti apie GMO ir GM produktus (43 proc. nėra pakankamai informuoti, 36 proc. šiek tiek žino, bet pageidautų daugiau informacijos). Pastebima sumažėjusi tokiai informacijai abejingos visuomenės dalis. Vis didesnę susidomėjimą liudija ir tai, jog, lyginant su 2007 m., tyrimo dalyviai išsamiau įvardino jiems rūpimą informaciją (ypač pabrėždami žinių apie GMO poveikį sveikatai poreikį).
- ❑ Vis daugiau gyventojų išreiškia pasitikėjimą informacija, teikiama tiesiogiai su GMO dirbančių ar jų poveikį vertinančių specialistų: mokslininkų ar medikų. Apskritai mažiausiai pasitikima prekybininkais, valstybinėmis institucijomis.
- ❑ Ta pati tendencija atspindi ir vertinant pasitikėjimą visuomeninėmis organizacijomis – nors kaip ir 2007m didžiausią pasitikėjimą išlaiko vartotojų teisių gynimo organizacijos, tačiau pasitikėjimas jomis, kaip ir žaliųjų organizacijomis, krenta. Tuo pačiu auga pasitikėjimas labiau betarpiškai su GMO siejamomis organizacijomis - ekologinės žemdirbystės asociacijomis bei ūkininkų organizacijomis.

ačiū